

Dimensiunea educațională a serviciilor comunitare oferite de bibliotecile publice

LILIANA MOLDOVAN
Biblioteca Județeană Mureș

Abstract

The Educational Dimension of the Community Services Offered by the Public Libraries

In the last decade, the Romanian public libraries have registered changes occurred at the info-documentary services and cultural-educational levels, organised for the citizens. According to the modern theories of the informative and communication sciences, the managers of the libraries focus on the idea of changes and they manage to prove that the organisations they coordinate have an open character and they can easily adapt to the changes that have occurred on the economical, political, cultural, educational and social levels.

The science of leading an info-documentary organisation has entered into a new stage of evolution and affirmation, that involves finding some concrete solutions of innovation for the Romanian librarianship environment. Finding some concrete solutions to diversify the services offered to the citizens, has contributed to the improvement of the info-documentary organisations' image in our country.

The constant preoccupation of the librarian managers had a major role in the combination of the performances obtained in the domain of promoting books and lecture, with obtaining important results in the social and educational life.

If we were to firmly analyse the situation of the Romanian public libraries, we would notice that concrete methods of reactivation of their significance in the community are looked for. One of the methods refers to the enlargement and improvement of the info-documentary and educational services designed for library customers. Therefore, the ensemble of the activities organised by the librarianship structures, include the following categories of services: services of specialty that are based on the management of development and organisation of the collections of library; services of communication of the collections; cultural services; services of social and local interest; information services in the traditional and computer based system; services with educational character.

The educational functions specific for the public libraries increase in the field of some specific activities that can be analysed from the point of view of the management of the community services and also from the point of view of the management of the community services of the collections. Therefore, positive results can be obtained in three directions. The first one, wants the direct collaboration with the institutions from the Romanian educational system, the second is attached to promoting permanent education among seniors and the last one refers to the info-documentary, educational and local services organised for the citizens with special conditions. About the effect of the services offered to the citizens by the public libraries, the conclusion of the specialists from the librarianship science, are precise and

they refer to the fact that these services contribute, directly or indirectly, to the completion of the education and personal and professional development process, of the citizens that benefit of these services.

Keywords: *educational services, informatinal management, permanent education, e-learning, digital libraries, community management, supporting peoples with disabilities.*

I. Scurtă introducere

În ultimul deceniu, bibliotecile publice românești au înregistrat transformări esențiale resimțite la nivelul serviciilor info-documentare și cultural-educaționale organizate pentru cetățeni. Din perspectiva teoriilor moderne ale științelor informării și comunicării, managerii instituțiilor bibliotecare pun accentul pe ideea de schimbare și reușesc să demonstreze că organizațiile pe care le coordonează au un caracter deschis și se pot adapta cu ușurință la noutățile apărute pe plan economic, politic, cultural, educațional și social. Bibliotecile publice se definesc ca instituții culturale performante care contribuie la consolidarea societății informaționale actuale.

Extinderea și perfecționarea rețelelor de comunicare de tip informatic a avut efecte și asupra bibliotecilor din România și a determinat abordarea unui nou tip de management comunicațional, care favorizează accesul neîngrădit la un spațiu informațional aproape nelimitat. Introducerea internetului în biblioteci a permis, pe de o parte, adaptarea acestor instituții la cerințele societății digitale și, pe de altă parte, a consolidat rolul bibliotecilor ca structuri info-documentare performante capabile să selecteze, să organizeze și să disemineze informații valoroase și rapid de accesat. În acest context, se înregistrează și o consolidare a funcțiilor educaționale specifice bibliotecilor publice, care joacă rolul unor instituții culturale ce vin să completeze procesele de educație, studiu și învățare desfășurate în cadrul organizațiilor de învățământ din țara noastră.

Tendențele progresiste desfășurate pe plan informațional și educațional au primit și un sprijin legislativ corespunzător manifestat, după cum menționează Mihaela Zecheru,¹ o dată cu adoptarea Hotărârii de Guvern numărul 1440 din decembrie 2002 privind *Strategia Națională pentru dezvoltarea și implementarea economiei bazată pe cunoaștere*. În acest sens, în volumul ***Biblioteca publică în sistemul cunoașterii: percepție și expectanță***, Michaela Zecheru

¹ Michaela Zecheru, ***Biblioteca publică în sistemul cunoașterii: percepție și expectanță***, București, Editura Cartea Universitară, 1995, p. 53.

invocă un document elaborat de Uniunea Europeană intitulat ***Informațiile din sectorul public: o resursă cheie pentru Europa***. Acest text cu valoare legislativ-metodologică trasează liniile generale de dezvoltare a societății informaționale actuale prin:

- „*accesarea on-line a informațiilor digitale din orice locație posibilă*” (inclusiv din biblioteci);
- *crearea unei Europe ai cărei cetățeni să dețină cunoștințe de informatică și electronică, susținute de abilități anteprenoriale, care să favorizeze dezvoltarea de noi idei;*
- *integrarea globală a societății în procesele informaționale;*
- *determinarea încrederii consumatorului și realizarea coeziunii sociale.*”²

Obiectivele documentului adoptat la nivel european în anul 1999 pot fi preluate de managerii și coordonatorii organizațiilor bibliotecare pentru a fi inserate în strategiile de dezvoltare a acestor instituții publice. Se pornește de la premisa că știința conducerii organizațiilor info-documentare a intrat într-o nouă etapă de evoluție și afirmare, care presupune găsirea unor soluții concrete de inovare a mediului biblioteconomic românesc. În egală măsură, găsirea unor metode concrete de diversificare a serviciilor oferite cetățenilor va conduce la îmbunătățirea imaginii organizațiilor info-documentare din țara noastră. Un rol important, în acest sens revine preocupării constante a managerilor din biblioteci de a îmbina, în chip armonios, performanțele obținute în domeniul promovării cărții și a lecturii cu obținerea unor rezultate vizibile în spațiul vieții sociale și educaționale.

Dacă analizăm cu luciditate situația bibliotecilor publice românești, observăm că se caută soluții concrete de reactivare a rolului lor în comunitate. Una dintre metode se referă la lărgirea și perfecționarea serviciilor info-documentare și educaționale proiectate pentru clienții bibliotecii. Aceștia beneficiază în prezent de un ansamblu de activități care includ mai multe categorii de servicii:

- servicii de specialitate care țin de managementul dezvoltării și organizării colecțiilor de bibliotecă;
- servicii de comunicare a colecțiilor;
- servicii culturale;
- servicii de interes social și comunitar;
- servicii de informare în sistem tradițional și automatizat;
- servicii cu caracter educațional.

² *Ibidem*, p. 55.

Funcțiile educaționale specifice bibliotecilor publice se dezvoltă în cadrul unor procese care pot fi analizate din perspectiva managementului serviciilor comunitare și al managementului serviciilor de comunicare a colecțiilor. În acest sens, pot fi obținute rezultate pozitive pe trei direcții. Prima are în vedere colaborarea nemijlocită cu instituțiile din sistemul educațional românesc, a doua este legată de promovarea educației permanente în rândul seniorilor, ultima perspectivă se referă la serviciile info-documentare, educaționale și comunitare organizate pentru cetățenii aflați în situații speciale.

În privința efectului serviciilor oferite cetățenilor de bibliotecile publice, concluziile specialiștilor din științele biblioteconomice sunt clare și se referă la faptul că noile funcții ale bibliotecii contribuie, direct sau indirect, la completarea procesului de educație și dezvoltare personală și profesională specifică cetățenilor care beneficiază de aceste servicii.

II. Particularitățile managementului comunitar

Universul managementului de bibliotecă este deosebit de complex și variat iar problema organizării și conducerii muncii dintr-o bibliotecă poate fi abordată din mai multe unghiuri de vedere. Una din cele mai incitante perspective se referă la managementul acțiunilor comunitare. Pentru a fi în ton cu noile direcții de perfecționare a practicii biblioteconomice europene, serviciile comunitare puse la dispoziția cetățenilor trebuie organizate în mod diferențiat în raport cu interesele informaționale, culturale, sociale și educaționale exprimate de clienții bibliotecii. Aceasta înseamnă că bibliotecarii trebuie să își folosească spiritul de inițiativă și pregătirea profesională pentru a elabora proiecte și programe comunitare prin intermediul cărora să ofere instituției în care lucrează șansa să își exprime valoarea socială și educațională.

Luarea unor decizii privind implicarea organizației în acțiuni cu caracter comunitar face parte din mersul firesc al constituirii unor servicii de bibliotecă noi, viabile. Prin organizarea de acțiuni comunitare, biblioteca nu se îndepărtează de la menirea ei de bază. Biblioteca merge mai departe pe drumul furnizării de servicii info-documentare și le completează cu noua categorie de servicii. Pot fi pomenite în acest context proiectele de susținere a sănătății populației, campaniile de solidarizare cu persoane aflate într-o situație dificilă, manifestările ecologice, programele care susțin politicile de instruire permanentă și pregătire profesională a adulților, campaniile de promovare a turismului și așa mai departe.

Este indicat să pornim de la organizarea în biblioteci a unor puncte sau centre de informare comunitară. De asemenea, bibliotecile publice românești

își pot întări rolul în societate prin : promovarea unor programe care să sprijine politica educației permanente a adulților, proiectarea unor activități de integrare socială a persoanelor defavorizate, prin acțiuni comunitare specifice care să încurajeze comunicarea cetățenilor cu autoritățile locale, județene sau naționale, dar și acțiuni care să încurajeze dialogul cu mediul privat al afacerilor. Lista inițiativelor cu caracter comunitar este practic nelimitată.

Abordarea profesională a fenomenelor ce vizează organizarea în bibliotecă a unor evenimente comunitare se sprijină pe capacitatea celor care organizează astfel de manifestări de a îmbina mai multe tipuri de experiențe și cunoștințe practice referitoare la: competența de a organiza manifestări culturale, de a comunica colecțiile de bibliotecă, de a încheia parteneriate, de a atrage noi clienți, de a organiza evenimente variate în cadrul unor procese etapizate.

Precum semnalăm în volumul *Introducere în managementul serviciilor de bibliotecă* - „*intervențiile cu caracter educațional specifice bibliotecilor publice încurajează colaborarea cu instituțiile din sistemul de învățământ românesc și demonstrează că organizațiile bibliotecare sunt instituții credibile care își respectă promisiunile încercând să soluționeze probleme diverse de interes comunitar.*”³

Funcțiile educaționale specifice bibliotecilor publice. Patrimoniul info-documentar gestionat de bibliotecile publice a reprezentat dintotdeauna o sursă inepuizabilă de informare, instruire și documentare. Bibliotecile au oferit și oferă clienților ei „oportunități” variate de învățare și perfecționare profesională și creează cadrele necesare atât pentru consolidarea educației dobândite în școală, cât și pentru instruirea personală suplimentară, efectuată de cetățenii care au depășit vârsta școlarizării și sunt implicați în activitățile specifice educației permanente. Din această perspectivă, este lesne de înțeles faptul că bibliotecile publice pot susține, promova și pune în practică ideile cuprinse în strategiile și politicile educaționale elaborate la nivel național și european.

O parte din principiile de evoluție și dezvoltare a organizațiilor bibliotecare sunt cuprinse în *Ghidurile Entitle* - care oferă metodologii concrete de implementare a „educației informale” în bibliotecă: „*Bibliotecile publice trebuie să continue să își dezvolte modul tradițional de a primi serviciile de învățare*

³ Liliana Moldovan, *Introducere în managementul serviciilor de bibliotecă*, Cluj-Napoca, Editura Dacia XXI, 2011, p. 77.

pentru a reuși să se integreze complet în curentul mai larg al strategiilor și politicii educației permanente.”⁴

Schimbarea statutului bibliotecii publice prin accentuarea vocației educaționale și comunitare a acestor instituții devine posibilă dacă bibliotecile acordă o importanță mai mare vocației lor educaționale. Idealul educării adulților în bibliotecă nu este nou, acest obiectiv a preocupat societatea americană încă din anii 50 ai secolului trecut. Noi sunt instrumentele prin care biblioteca publică poate pătrunde în comunitate cu proiecte solide și viabile. Revitalizarea funcției educaționale a bibliotecilor publice se realizează astăzi în contextul accentuării rolului comunitar al acestor instituții. În cele din urmă, vizibilitatea bibliotecii publice în societate depinde de capacitatea specialiștilor din aceste instituții de a întocmi și pune în practică proiecte variate prin intermediul cărora să ofere asistență educațională și să genereze factori de stimulare a interesului cetățenilor pentru instruire și educație permanentă.

Nu trebuie să ignorăm faptul că biblioteca publică a fost percepută întotdeauna ca un spațiu de cultură și informare. Lărgirea ariei de percepție a bibliotecilor și considerarea lor ca instituții de factură instructiv-educativă este o consecință firească a evoluției acestor instituții angrenate în programe și proiecte care încurajează învățarea pe termen lung. După cum concluzionează Liviu Butuc - autorul articolului *Noi concepte și tendințe în evoluția bibliotecii publice* - „așa se explică și amploarea pe care au luat-o programele dedicate, deschiderea de biblioteci sau compartimente cu structură specială,”⁵ compatibile cu cerințele specifice diferitelor categorii de cetățeni. Liviu Butuc atrage atenția că pătrunderea bibliotecii în spațiul comunitar nu se realizează, „en-gros”, pe segmente întinse, ci în mod diferențiat în funcție de anumite grupuri de cetățeni și potrivit unor niveluri diferite de interes social, cultural și educațional.

Un punct de vedere similar susține Gabriela Harea, bibliotecar la Școala „Duiliu Zamfirescu” din Focșani. Îndemnul pe care colega noastră îl adresează breslei bibliotecarilor este cât se poate de deslușit: „Ieșiți dintre rafturi și arătați-vă valoarea,”⁶ scrie Gabriela Harea într-un articol din *Revista Biblioteca*. În acest fel, d-na Harea insistă asupra necesității implicării bibliotecarilor în „acțiuni

⁴ www.bjc.ro/new/files/

⁵ Liviu Butuc, *Noi concepte și tendințe în evoluția bibliotecii publice* (III), în *Revista Biblioteca*, nr. 3/2009, p. 60.

⁶ Gabriela Harea, *Profesia de bibliotecar-trecut, prezent și viitor*, în *Revista Biblioteca*, nr. 3 / 2009, p. 63.

complexe și diversificate,” acțiuni interdisciplinare bazate pe parteneriate educaționale.

III. 1. Relația bibliotecii publice cu instituțiile de învățământ și inspectoratele școlare

Abordarea multidisciplinară a activităților desfășurate în biblioteci este originală și se bucură de simpatie în rândul salariaților care aderă la idei și curente biblioteconomice noi. Aceștia au găsit soluții de consolidare a contactelor cu mediul educațional susținut de instituțiile de învățământ și diferite fundații. Contribuția bibliotecilor publice la constituirea și perfecționarea metodelor de instruire și învățare se reflectă cel mai bine în cadrul unor parteneriate încheiate cu unități din învățământul preșcolar, gimnazial, liceal și universitar. Acțiunile educaționale, organizate prin intermediul unor proiecte realizate în parteneriat cu grădinițele, școlile și universitățile, aduc beneficii ambelor părți. Principalii beneficiari ai acestor proiecte sunt, desigur, elevii și studenții cărora li se oferă șansa de a se instrui prin metode informale, metode eliberate de constrângerile programelor școlare și universitare.

Prin conceperea și implementarea unor proiecte educaționale atractive, cunoștințele dobândite de elevi și studenți sunt consolidate și valorificate în chip eficient în cadrul unor manifestări și întâlniri organizate în colaborare cu bibliotecile publice. Scopul acestor întâlniri este variat și diferă în funcție de categoriile de beneficiari. În esență, proiectele educaționale au scopuri înrudite referitoare la:

- formarea și dezvoltarea unor competențe specifice de învățare și instruire;
- fixarea informațiilor și cunoștințelor dobândite în școală;
- formarea abilităților de relaționare interpersonală și de comunicare în public;
- dezvoltarea unor competențe organizatorice și familiarizarea cu lucrul în echipă;
- conștientizarea ideii de responsabilitate socială și dezvoltarea gustului pentru munca de voluntariat.

Gestionarea activităților educaționale desfășurate în colaborare cu instituțiile de învățământ sau realizate cu sprijinul inspectoratelor se derulează în perimetrul unor contexte organizaționale variate care includ: cercuri sau cluburi de lectură, workshop-uri, conferințe, întâlniri cu personalități culturale sau literare, concursuri tematice, activități practice variate, schimburi de

experiență, vizite la biblioteci, muzee ori alte instituții de cultură. În funcție de obiectivele urmărite, fiecare din formele de activitate enumerate mai sus contribuie la împărțirea responsabilităților între școală și bibliotecă și asigură implementarea unor metode de învățare provenite din mecanismele de instruire specifice educației nonformale.

În general, termenul de educație nonformală este folosit pentru a desemna toate tipurile de activități educaționale organizate în afara școlii. Spre deosebire de învățământul tradițional, educația nonformală îi atrage pe beneficiari în cadrul unor activități inedite, atractive, care îi ajută să își dezvolte competențe suplimentare ce nu pot fi obținute în urma aplicării programelor școlare naționale.

Desigur, programele specifice educației nonformale nu se efectuează la întâmplare, ci într-un mod organizat și responsabil. În acest sens, un rol important revine bibliotecilor, care, prin intermediul personalului specializat, sunt pregătite să ofere tinerilor diferite programe de dezvoltare personală sau să îi implice în proiecte de formare a competențelor de informare și documentare. Se știe că productivitatea faptelor de lectură și a proceselor de informare și documentare este strâns legată de nivelul de instruire și abilitățile lingvistice specifice persoanei care citește și se informează. Prin urmare, succesul la public al unei cărți, al unui document sau atractivitatea unei informații sunt realizate în totalitate atunci când informațiile comunicate îndeplinesc în mod eficient mai multe funcții:

- funcția comunicațională și informativă;
- funcția estetică și culturală;
- funcția persuasivă;
- funcția educațional-instructivă.⁷

Este momentul să continuăm cu introducerea subiectului lecturilor individuale și publice. În privința lecturii individuale lucrurile sunt cât se poate de simple. Literatura biblioteconomică națională și internațională nu mai are secrete în acest sens. O situație total diferită întâlnim în cazul lecturilor publice. Acestea atrag tot mai mulți beneficiari deoarece participarea la aceste manifestări este gratuită, atmosfera este prietenească iar orele de lectură oferă participanților șansa de a se informa în legătură cu noile apariții de pe piața editorială.

⁷ A se vedea și Liliana Moldovan, *Indiscreții în bibliotecă*, Târgu-Mureș, Editura Nico, 2010, p. 268.

Lecturile publice au devenit o practică la modă și se desfășoară în cadrul unor acțiuni proiectate de fundații sau alte organizații care militează pentru reîntorcerea la lectură și cărți. Interesant este faptul că evenimentele de acest gen nu se desfășoară doar în spațiul bibliotecii. Lecturile publice au loc în școli, în teatre ori în spații neconvenționale cum ar fi: parcurile sau Mall-urile. Ele au mare succes în marile metropole americane ori în orașele europene. Oamenii se simt confortabil la aceste activități, care, departe de a fi încărcate de erudiție și convenționalism, asigură cadrul necesar pentru ca participanții să își exprime liber ideile, să surprindă esența textelor citite pe măsură ce ele sunt lecturate. De cele mai multe ori la activitățile de genul lecturilor publice sunt invitați fie autorii cărților selectate pentru a fi promovate, fie personalități din domeniul cultural, politic sau universitar.

III. 2. Biblioteca publică - susținător al politicii de educație permanentă

Serviciile de instruire și educație oferite de biblioteci se creează și se dezvoltă în cadrul unor programe de învățare și dezvoltare personală și profesională destinate adulților. Serviciile de învățare sunt „accesate” în principal de cetățenii care au depășit vârsta școlarizării și care vin la bibliotecă pentru a se înscrie la diferite cursuri de instruire și perfecționare. Aceștia exploatează funcția educațională a bibliotecilor și beneficiază în mod gratuit de instruire specializată pe diferite discipline și domenii de interes.

Desigur implementarea serviciilor care corespund politicii de „Long life learning,” susținută la nivel național și european, nu este la îndemâna oricui și nu se realizează oricum. Un sprijin teoretic important referitor la înțelegerea modului în care funcționează managementul proiectării și organizării serviciilor învățării permanente este oferit, după cum am mai menționat, de *Ghidurile Entitle* referitoare la planificarea și organizarea serviciilor de educație a cetățenilor adulți. Potrivit informațiilor cuprinse în aceste ghiduri, beneficiarii proiectelor de educație permanentă au ocazia de a dobândi cunoștințe noi și pot să își formeze noi abilități. La cursurile organizate în cadrul programelor educaționale se schimbă mentalități și se formează noi comportamente. Participanții la cursurile organizate în biblioteci își îmbogățesc cultura generală, își dezvoltă capacitatea de înțelegere, reușesc să comunice mai eficient și învață să se exprime în mod creativ. Prin urmare organizarea serviciilor de învățare permanentă este o provocare pentru bibliotecari, pentru inovarea managementul de bibliotecă, dar și un succes dacă privim lucrurile din perspectiva faptului că prin oferirea acestor servicii crește numărul clienților bibliotecii și se consolidează imaginea ei în comunitate.

III. 3. Amprenta educațională a campaniilor de sprijinire a persoanelor defavorizate

„*Biblioteca publică* - scrie Sergiu Găbureac într-un editorial din *Revista Biblioteca*⁸ - este, nu numai în condiții de criză, o formă de protecție socială tot mai vizibilă.” De fapt, în ultimii ani, bibliotecile românești fac eforturi pentru a pătrunde în spațiul comunitar prin organizarea unor servicii cu caracter social și educațional. Manifestările și campaniile comunitare concepute în biblioteci au un caracter diferențiat și se adresează unor categorii variate de beneficiari. Bibliotecarii implicați în acțiuni comunitare au înțeles că tratarea diferențiată a clienților reprezintă una din condițiile de bază ale succesului acțiunilor adresate comunității. Pornind de aici, nu putem ignora realitatea că un segment important al beneficiarilor serviciilor comunitare este reprezentat de populația vârstnică și cetățenii defavorizați din punctul de vedere al sănătății, al posibilităților materiale și al statutului social.

Sunt cunoscute preocupările statelor europene pentru ameliorarea situației economice, educaționale și ocupaționale a persoanelor cu handicap. Proiectul elaborat anul trecut de o comisie a Parlamentului European, intitulat *Strategia europeană 2010-2020 pentru persoanele cu handicap: un angajament reînnoit pentru o Europă fără bariere*, fixează direcțiile de acțiune necesare pentru eliminarea obstacolelor care stau în fața realizărilor personale, educaționale, profesionale și familiare ale persoanelor cu dizabilități. Ca fundament legislativ este invocată *Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap*, unde este stabilit că „*persoanele cu handicap sunt acele persoane cu incapacități fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale pe termen lung, care, în interacțiune cu diferite obstacole, pot împiedica participarea lor deplină și efectivă la viața socială în condiții de egalitate cu ceilalți.*”

Potrivit documentului european menționat (*Strategia europeană 2010-2020 pentru persoanele cu handicap: un angajament reînnoit pentru o Europă fără bariere*), principiul egalității privește 8 domenii de interes, și anume: accesibilitatea, participarea, eliminarea discriminării, ocuparea forței de muncă, educație și formare profesională, protecție socială, sănătate. E bine să reținem că acțiunile comunitare desfășurate pe tema ideii „O Europă fără bariere” au rolul „*de a asigura accesibilitatea persoanelor cu handicap la bunuri, servicii, inclusiv servicii publice, și la dispozitive de asistare*”, astfel încât „*aceștia să se bucure de*

⁸ Sergiu Găbureac, *Biblioteca Publică și criza*, în *Revista Biblioteca*, nr. 3 / 2009, p. 51.

toate beneficiile cetățeniei europene, eliminând barierele de natură administrativă și comportamentală care împiedică participarea lor totală și echitabilă, furnizând servicii la nivelul comunității, inclusiv acces la asistență personalizată.”⁹

Revenind la chestiunea nivelului de implicare comunitară a bibliotecilor publice, aceste instituții pot să își organizeze strategiile de dezvoltare a managementului comunitar în funcție de direcțiile de acțiune stabilite la nivel european. Un prim succes în acest sens se obține prin organizarea de către bibliotecari a unor campanii de sensibilizare a cetățenilor privind situația persoanelor cu handicap și a unor acțiuni de integrare a acestora în mediul educațional, profesional și social. De cele mai multe ori campaniile de sprijinire a segmentelor de populație dezavantajată se remarcă prin componenta lor educațională. Proiectele de informare organizate de biblioteci se adresează atât cetățenilor care vor să își schimbe mentalitatea, cât și persoanelor cu handicap care doresc să fie bine informate și își propun să atingă un nivel educațional mai înalt. Accesul la informație deschide pe rând multe uși spre oportunități variate.

Cu toate acestea, trebuie să recunoaștem că situația persoanelor cu dizabilități este departe de a fi rezolvată. La nivelul statelor din Uniunea Europeană s-au obținut anumite realizări în această direcție. S-a lărgit, de pildă, accesul la informare și educație dar nu s-au obținut rezultate în spațiul cuprinderii persoanelor cu handicap pe piața muncii. Aici intervin bibliotecile publice. Ele pot realiza prestații comunitare eficiente menite să producă o schimbare a mentalităților, să ofere condiții suplimentare de instruire și formare profesională, să asigure accesul neîngrădit al persoanelor cu handicap la informare, lectură și documentare.

III. 4. E-învățământul și bibliotecile digitale

Bibliotecile digitale constituite în cadrul bibliotecilor publice, cum este cea a Bibliotecii Județene Mureș, reprezintă, dintr-o perspectivă concisă, un instrument modern, rapid și accesibil de sprijinire a proceselor de studiu și documentare desfășurate cu ajutorul Internetului. O dată cu dezvoltarea bibliotecilor informatizate și crearea paginilor web a bibliotecilor, serviciile informatizate oferite de aceste instituții au suportat o consecventă activitate de perfecționare și diversificare.

⁹ *Strategia europeană 2010-2020 pentru persoanele cu handicap: un angajament reînnoit pentru o Europă fără bariere* - resursă electronică: <http://eur-lex.europa.eu>

Rezultatul acestor schimbări se observă mai ales la nivelul utilizatorilor tineri care beneficiază de serviciile de bibliotecă. Ei au acces direct și rapid la biblioteci digitate locale sau specializate (constituite în funcție de o anumită tematică sau disciplină de studiu). Bineînțeles, constituirea bibliotecilor digitale este un proces îndelungat. Crearea bibliotecilor digitale se realizează în trepte, în funcție de criterii specifice, în cadrul cărora respectarea legii dreptului de autor este esențială și se află dincolo de orice îndoială. Stabilirea obiectivelor specifice strategiilor de creare a bibliotecilor digitale diferă de la o organizație bibliotecară la alta. Elementul comun derivă din nevoia acestor instituții de a se implica în procesele de educație desfășurate prin intermediul rețelelor de calculatoare.

După cum era de așteptat, interesul cetățenilor pentru Internet a schimbat natura legăturilor dintre bibliotecă și utilizatorii ei. Datorită informatizării, bibliotecile pun la dispoziția cetățenilor cataloage on-line, care pot fi interogate oricând și de oriunde. Prin intermediul unor softuri specializate se constituie biblioteci digitale cu caracter local, național, și de ce nu, mondial, care pot fi accesate prin intermediul calculatoarelor și oferă celor interesați posibilitatea de a găsi și parcurge documente importante sau de extremă raritate, într-un format digital accesibil, în cadrul căruia informațiile pot fi regăsite rapid în funcție de mai multe criterii de căutare.

Informatizarea bibliotecilor publice conferă managementului informației o funcție educațională evidentă, manifestată prin participarea nemijlocită a personalului din bibliotecile publice la diferite proiecte care sprijină e-educația și învățământul la distanță. *„Educația este în esența ei și în modalitățile concrete de desfășurare, un fenomen informațional indispensabil continuității și dezvoltării cunoașterii. A discuta despre acest fenomen fără abordarea componentei instrumentale a procesului informațional înseamnă a ignora tocmai cadrul general și mijloacele curente de realizare a educației.”*¹⁰

Instruirea efectuată prin accesarea bibliotecilor digitale poate avea un caracter individual sau organizat (desfășurat în cadrul unor proiecte sau parteneriate cu structuri bine conturate).

Avantajele acestui tip de informare se referă la:

- calitatea informațiilor oferite;
- organizarea și catalogarea lor;
- accesul rapid și permanent la documente și informații;

¹⁰ Ion Stoica, *Repere în abordarea educației pentru informație (III)*, în *Revista Biblioteca*, nr. 1-2 / 2009, p. 9.

- gratuitatea serviciilor oferite prin intermediul bibliotecilor virtuale.

IV. Concluzii

În pofida crizei economico-financiare pe care o parcurge România în momentul actual, bibliotecile publice reușesc să se opună curentului instabil care străbate spațiul economic, financiar și politic din țara noastră și din lume. Ele acționează, când mai timid, când mai concludent, în direcția elaborării unor planuri de extindere și diversificare a serviciilor info-documentare. De asemenea, organizațiile bibliotecare își orientează activitatea spre consolidarea locului lor în societate, chiar dacă sprijinul acordat de oficialități instituțiilor culturale este aproape inexistent.

În absența unui suport financiar concret din partea ministerului culturii și a unui cadru legislativ care să încurajeze activitatea instituțiilor de cultură, este admirabil efortul managerilor și angajaților din biblioteci de a-și face vizibile serviciile, de a ieși din spațiul bibliotecii pentru a pătrunde în societate cu proiecte comunitare viabile, în cadrul cărora obiectivele de natură educațională dețin o poziție privilegiată. Așa se face că, prin colaborarea cu partenerii din sistemul de învățământ, prin atragerea unor fonduri care să susțină proiectele și acțiunile comunitare, bibliotecile publice reușesc să se integreze în categoria instituțiilor „flexibile”, cu vocație socială și educațională. Am ajuns la această concluzie cât se poate de optimistă, plecând de la un punct de vedere similar susținut de prof. univ. dr. Lidia Kulikovski, care consideră că: *„Lumea bibliotecară este un ocean care se schimbă continuu în feluri și căi neașteptate. Noi putem ghici direcția și pregăti pânzele, dar nu putem comanda valurile de reflux și nici pisele sutelor de forțe cunoscute sau necunoscute ca cele: demografice, legale, tehnologice, culturale sau iraționalismul uman, atitudinea decidenților, indiferența autorităților. Efortul managementului de vârf a fost orientat să susțină o bibliotecă flexibilă, a cărei echipă să poată ghici direcția vântului neprielnic, să dovedească să ridice pânzele înaintea furtunii.”*¹¹

¹¹ Lidia Kulikovski, *Biblioteconomie: studii cercetări, recenzii, prefețe, eseuri, interviuri*, Chișinău, Editura Magna Princeps, 2008, p. 175.